

2. výukový blok

Miroslav Frýdek

1. fragment

- **Latinský (řecký) text**
- **Překlad textu**
- **Rozbor inskripce**
 - autor textu (základní životopisná data, výčet a stručná charakteristika jeho díla)
 - stručná charakteristika právníků a osob zmíněných ve fragmentu
 - analýza původního díla (ze kterého pochází fragment)
- **Interpretace textu**
 - skutková podstata
 - právní otázka
 - rozhodnutí citovaného právníka
 - zdůvodnění rozhodnutí
- **Odkazy na právní úpravu zabývající se stejnou otázkou v jiných dílech**
- **Komparace s dnešní právní úpravou**
- **Literatura**

Dig. 9, 2, 9 pr. Ulpianus libro
octavo decimo ad edictum

Item si obstetrix medicamentum
dederit et inde mulier perierit, labeo
distinguit, ut, si quidem suis
manibus supposuit, videatur
occidisse: sin vero dedit, ut sibi
mulier offerret, in factum actionem
dandam, quae sententia vera est:
magis enim causam mortis praestitit
quam occidit.

Dig. 9, 2, 9 pr. Ulpianus v 18. Knize
k ediktu

Pokud porodní bába dala nějaké ženě lék, aby ho užila, a ta v důsledku toho zemřela, rozlišuje Labeo, že je třeba uznat jako zabití to, když by porodní bába lék vlastnoručně nalila. Pokud ho ale ženě dala, aby ho sama užila, pak je potom potřeba dát *actio in factum*. Tento názor je správný. Ona spíše způsobila smrt, než usmrtila.

Digesta **kniha** **titul** **fragment** **principium**
↑ ↑ ↑ ↑ ↑
Dig. **9,** **2,** **9** **pr.**

Ulpianus **libro octavo decimo ad edictum**
↓ ↓
Autor **Původní dílo**

Rozbor inskripce

a) autor textu

- **Autorem textu** je Domitius Ulpianus † 228. Assessor (přisedící – pomocník) Papiniánův. Praefectus annonae, praefectus praetorio a hlavní rádce Alexandra Severa. Byl zavražděn před očima císaře Alexandra Severa pretoriány. Ulpianus zvládl celou oblast práva. Mezi lety 202 – 212 napsal největší část svého vědeckého díla. Ulpianus a Paulus byli současníky a mezi nimi panovala velká řevnivost, která se projevovala tím, že se navzájem nikdy necitovali. Velká vážnost a obliba Ulpianových děl je patrná i z toho, že skoro 1/3 Digest je tvořena právě úryvky z děl Ulpianových.
- **Díla:** 83 knih komentáře Ad edictum, De appellationibus, De fideicommissis, Ad legem Aeliam Sentiam, Ad legem Iuliam de adulteris, Ad legem Iuliam et Papiam, De officio consularium, Responsa, Disputationes, Institutiones, Regulae.

b) stručná charakteristika právníků a osob zmíněných ve fragmentu

- **Ulpianus** – viz výše
- **Labeo M. Antistius** – 45 př. n.l. – 10/21 n. l. nejvýznamnější právník doby Augustovy. Byl přesvědčený republikán a netajil svůj odpor k principátu. Augustus ho však uznával a respektoval jako osobnost a autoritu. Dosáhl praetury a nabízený konzulát odmítl a výlučně se věnoval právní vědě; půl roku vyučoval v Římě a půl roku literárně tvořil na venkově.
 - Napsal přes 400 knih, dochoval se jen zlomek: Ad legem XII doudecim tabularum, Ad edictum (první komentář klasického práva k praetorskému ediktu).

c) analýza původního díla (ze kterého pochází fragment)

- **Digesta císaře Justiniana**

Postup práce s textem

Item si **obstetrix** medicamentum dederit et inde mulier perierit, labeo distinguit, ut, si quidem suis manibus supposuit, videatur occidisse: sin vero dedit, ut sibi mulier offerret, in factum actionem dandam, quae sententia vera est: magis enim causam mortis praestitit quam occidit.

Item si obstetrix medicamentum dederit et inde **mulier** perierit, labeo distinguit, ut, si quidem suis manibus supposuit, videatur occidisse: sin vero dedit, ut sibi mulier offerret, in factum actionem dandam, quae sententia vera est: magis enim causam mortis praestitit quam occidit.

Item si obstetrix **medicamentum dederit** et inde mulier perierit, labeo distinguit, ut, si quidem suis manibus supposuit, videatur occidisse: sin vero dedit, ut sibi mulier offerret, in factum actionem dandam, quae sententia vera est: magis enim causam mortis praestitit quam occidit.

Item si obstetrix medicamentum dederit et inde mulier **perierit**, labeo distinguit, ut, si quidem suis manibus supposuit, videatur occidisse: sin vero dedit, ut sibi mulier offerret, in factum actionem dandam, quae sententia vera est: magis enim causam mortis praestitit quam occidit.

Item si obstetrix medicamentum dederit et inde mulier perierit, **labeo** distinguit, ut, si quidem suis manibus supposuit, videatur occidisse: sin vero dedit, ut sibi mulier offerret, in factum actionem dandam, quae sententia vera est: magis enim causam mortis praestitit quam occidit.

Item si obstetrix medicamentum dederit et inde mulier perierit, labeo distinguit, ut, si quidem suis **manibus** supposuit, videatur occidisse: sin vero dedit, ut sibi mulier offerret, in factum actionem dandam, quae sententia vera est: magis enim causam mortis praestitit quam occidit.

Item si obstetrix medicamentum dederit et inde mulier perierit, labeo distinguit, ut, si quidem suis manibus supposuit, videatur **occidisse**: sin vero dedit, ut sibi mulier offerret, in factum actionem dandam, quae sententia vera est: magis enim causam mortis praestitit quam occidit.

Item si obstetrix medicamentum dederit et inde mulier perierit, labeo distinguit, ut, si quidem suis manibus supposuit, videatur occidisse: sin vero dedit, ut sibi mulier **offerret**, in factum actionem dandam, quae sententia vera est: magis enim causam mortis praestitit quam occidit.

Item si obstetrix medicamentum dederit et inde mulier perierit, labeo distinguit, ut, si quidem suis manibus supposuit, videatur occidisse: sin vero dedit, ut sibi mulier offerret, **in factum actionem** dandam, quae sententia vera est: magis enim causam mortis praestitit quam occidit.

Item si obstetrix medicamentum dederit et inde mulier perierit, labeo distinguit, ut, si quidem suis manibus supposuit, videatur occidisse: sin vero dedit, ut sibi mulier offerret, in factum actionem dandam, quae sententia vera est: magis enim **causam mortis praestitit** quam occidit.

Item si obstetrix medicamentum dederit et inde mulier perierit, labeo distinguit, ut, si quidem suis manibus supposuit, videatur occidisse: sin vero dedit, ut sibi mulier offerret, in factum actionem dandam, quae sententia vera est: magis enim causam mortis praestitit **quam occidit.**

Průběh skutku – skutková podstata

-
- Porodní bába, podala ženě lék, po jehož požití žena zemřela.

Právní otázka

- Zabití - *occidere* - versus způsobení smrti - *causam mortis praestitit* – toto členění je důležité pro vznesení žaloby.
- Pro zjištění jaký druh žaloby použiji aplikuji argumentaci a rubricam

Dig. 9, 2, 9 pr. Ulpianus libro
octavo decimo ad edictum

Argumentace ad rubricam

- Dig. 9, **2**, 9 pr.
Ad legem aquiliam
- Ulpianus v 18. Knize k **ediktu**
ius honorarium

Rozhodnutí citovaného/ citovaných právníků

- Ulpianus se ztotožňuje a cituje názor Labeonův. Pokud porodní bába podala ženě lék (doslovně: nalila ji lék), jde o zabití a použijí ALA.
- Pokud ale porodní bába lék ženě dala, aby ho sama užila, pak je potom potřeba dát *actio in factum*, neboť jde o způsobení smrti, ne o zabití. Není tedy naplněna skutková podstata Aquilského zákona.

Zdůvodnění rozhodnutí

- Snaha o ochranění práv a poskytnutí žaloby. Jasný rozdíl mezi žalobou koncipovanou na základě zákona, žalobou *in factum conceptae* a *utilis actio exemplo praestere*.

2. fragment

● **Plinius Secundus v dopise Pompeiu Falconovi**

„Žádáš mě o radu, zda během svého tribunátu máš vystupovat na soudě. Záleží hlavně na tom, zač tribunát považuješ, zda jen za “pouhý stín” a “prázdný titul”, anebo je to pojem nedotknutelné moci, kterou nesmí omezovat nikdo, ani sám její nositel. Když jsem já byl tribunem lidu, počínal jsem si tak, jako bych něco znamenal; snad jsem se mýlil – ale když už jsem tribunem byl, zdržel jsem se vystupování na soudě. Především jsem pokládal za nevhodné, aby ten, před nímž každý musí povstat a komu každý musí uvolnit místo, najednou stál, zatímco všichni sedí; aby tomu, kdo může každému přikázat mlčení, zabránily mluvit vodní hodiny; dále aby ten, koho nikdo nesmí přerušit, poslouchal snad i urážky a zdál se zbabělý, kdyby je strpěl je tak, a naopak drzý, kdyby je potrestal. Tanula mi na mysli také další překážka: Kdyby se mne jako tribuna náhodou dovolával nějaký můj klient nebo odpůrce – mám zasáhnout a pomoci, anebo se zdržet a mlčet a dělat ze sebe soukromou osobu, jako bych se vzdal úřadu? Z těchto důvodů jsem se rozhodl být tribunem pro všechny, a ne jen advokátem pro někoho”

- **Plinius Secundus v dopise Pompeiu Falconovi**

„Žádáš mě o radu, zda během svého tribunátu máš vystupovat na soudě. Záleží hlavně na tom, zač tribunát považuješ, zda jen za “pouhý stín” a “prázdný titul”, anebo je to pojem nedotknutelné moci, kterou nesmí omezovat nikdo, ani sám její nositel. Když jsem já byl tribunem lidu, počínal jsem si tak, jako bych něco znamenal; snad jsem se mýlil – ale když už jsem tribunem byl, zdržel jsem se vystupování na soudě. Především jsem pokládal za nevhodné, aby ten, před nímž každý musí povstat a komu každý musí uvolnit místo, najednou stál, zatímco všichni sedí; aby tomu, kdo může každému přikázat mlčení, zabránily mluvit vodní hodiny; dále aby ten, koho nikdo nesmí přerušit, poslouchal snad i urážky a zdál se zbabělý, kdyby je strpěl je tak, a naopak drzý, kdyby je potrestal. Tanula mi na mysli také další překážka: Kdyby se mne jako tribuna náhodou dovolával nějaký můj klient nebo odpůrce – mám zasáhnout a pomoci, anebo se zdržet a mlčet a dělat ze sebe soukromou osobu, jako bych se vzdal úřadu? Z těchto důvodů jsem se rozhodl být tribunem pro všechny, a ne jen advokátem pro někoho”

● Plinius Secundus v dopise Pompeiu Falconovi

„Žádáš mě o radu, **zda během svého tribunátu máš vystupovat na soudě**. Záleží hlavně na tom, zač tribunát považuješ, zda jen za “pouhý stín” a “prázdný titul”, anebo je to pojem nedotknutelné moci, kterou nesmí omezovat nikdo, ani sám její nositel. Když jsem já byl tribunem lidu, počínal jsem si tak, jako bych něco znamenal; snad jsem se mýlil – ale když už jsem tribunem byl, zdržel jsem se vystupování na soudě. Především jsem pokládal za nevhodné, aby ten, před nímž každý musí povstat a komu každý musí uvolnit místo, najednou stál, zatímco všichni sedí; aby tomu, kdo může každému přikázat mlčení, zabránily mluvit vodní hodiny; dále aby ten, koho nikdo nesmí přerušit, poslouchal snad i urážky a zdál se zbabělý, kdyby je strpěl je tak, a naopak drzý, kdyby je potrestal. Tanula mi na mysli také další překážka: Kdyby se mne jako tribuna náhodou dovolával nějaký můj klient nebo odpůrce – mám zasáhnout a pomoci, anebo se zdržet a mlčet a dělat ze sebe soukromou osobu, jako bych se vzdal úřadu? Z těchto důvodů jsem se rozhodl být tribunem pro všechny, a ne jen advokátem pro někoho”

● Plinius Secundus v dopise Pompeiu Falconovi

„Žádáš mě o radu, zda během svého tribunátu máš vystupovat na soudě. Záleží hlavně na tom, zač tribunát považuješ, zda jen za **“pouhý stín”** a **“prázdný titul”**, anebo je to pojem nedotknutelné moci, kterou nesmí omezovat nikdo, ani sám její nositel. Když jsem já byl tribunem lidu, počínal jsem si tak, jako bych něco znamenal; snad jsem se mýlil – ale když už jsem tribunem byl, zdržel jsem se vystupování na soudě. Především jsem pokládal za nevhodné, aby ten, před nímž každý musí povstat a komu každý musí uvolnit místo, najednou stál, zatímco všichni sedí; aby tomu, kdo může každému přikázat mlčení, zabránily mluvit vodní hodiny; dále aby ten, koho nikdo nesmí přerušit, poslouchal snad i urážky a zdál se zbabělý, kdyby je strpěl je tak, a naopak drzý, kdyby je potrestal. Tanula mi na mysli také další překážka: Kdyby se mne jako tribuna náhodou dovolával nějaký můj klient nebo odpůrce – mám zasáhnout a pomoci, anebo se zdržet a mlčet a dělat ze sebe soukromou osobu, jako bych se vzdal úřadu? Z těchto důvodů jsem se rozhodl být tribunem pro všechny, a ne jen advokátem pro někoho”

● Plinius Secundus v dopise Pompeiu Falconovi

„Žádáš mě o radu, zda během svého tribunátu máš vystupovat na soudě. Záleží hlavně na tom, zač tribunát považuješ, zda jen za “pouhý stín” a “prázdný titul”, **anebo je to pojem nedotknutelné moci, kterou nesmí omezovat nikdo, ani sám její nositel.** Když jsem já byl tribunem lidu, počínal jsem si tak, jako bych něco znamenal; snad jsem se mýlil – ale když už jsem tribunem byl, zdržel jsem se vystupování na soudě. Především jsem pokládal za nevhodné, aby ten, před nímž každý musí povstat a komu každý musí uvolnit místo, najednou stál, zatímco všichni sedí; aby tomu, kdo může každému přikázat mlčení, zabránily mluvit vodní hodiny; dále aby ten, koho nikdo nesmí přerušit, poslouchal snad i urážky a zdál se zbabělý, kdyby je strpěl je tak, a naopak drzý, kdyby je potrestal. Tanula mi na mysli také další překážka: Kdyby se mne jako tribuna náhodou dovolával nějaký můj klient nebo odpůrce – mám zasáhnout a pomoci, anebo se zdržet a mlčet a dělat ze sebe soukromou osobu, jako bych se vzdal úřadu? Z těchto důvodů jsem se rozhodl být tribunem pro všechny, a ne jen advokátem pro někoho”

● Plinius Secundus v dopise Pompeiu Falconovi

„Žádáš mě o radu, zda během svého tribunátu máš vystupovat na soudě. Záleží hlavně na tom, zač tribunát považuješ, zda jen za “pouhý stín” a “prázdný titul”, anebo je to pojem nedotknutelné moci, kterou nesmí omezovat nikdo, ani sám její nositel. Když jsem já byl tribunem lidu, počínal jsem si tak, jako bych něco znamenal; snad jsem se mýlil – ale **když už jsem tribunem byl, zdržel jsem se vystupování na soudě.** Především jsem pokládal za nevhodné, aby ten, před nímž každý musí povstat a komu každý musí uvolnit místo, najednou stál, zatímco všichni sedí; aby tomu, kdo může každému přikázat mlčení, zabránily mluvit vodní hodiny; dále aby ten, koho nikdo nesmí přerušit, poslouchal snad i urážky a zdál se zbabělý, kdyby je strpěl je tak, a naopak drzý, kdyby je potrestal. Tanula mi na mysli také další překážka: Kdyby se mne jako tribuna náhodou dovolával nějaký můj klient nebo odpůrce – mám zasáhnout a pomoci, anebo se zdržet a mlčet a dělat ze sebe soukromou osobu, jako bych se vzdal úřadu? Z těchto důvodů jsem se rozhodl být tribunem pro všechny, a ne jen advokátem pro někoho”

● Plinius Secundus v dopise Pompeiu Falconovi

„Žádáš mě o radu, zda během svého tribunátu máš vystupovat na soudě. Záleží hlavně na tom, zač tribunát považuješ, zda jen za “pouhý stín” a “prázdný titul”, anebo je to pojem nedotknutelné moci, kterou nesmí omezovat nikdo, ani sám její nositel. Když jsem já byl tribunem lidu, počínal jsem si tak, jako bych něco znamenal; snad jsem se mýlil – ale když už jsem tribunem byl, zdržel jsem se vystupování na soudě. Především jsem **pokládal za nevhodné, aby ten, před nímž každý musí povstat a komu každý musí uvolnit místo, najednou stál, zatímco všichni sedí**; aby tomu, kdo může každému přikázat mlčení, zabránily mluvit vodní hodiny; dále aby ten, koho nikdo nesmí přerušit, poslouchal snad i urážky a zdál se zbabělý, kdyby je strpěl je tak, a naopak drzý, kdyby je potrestal. Tanula mi na mysli také další překážka: Kdyby se mne jako tribuna náhodou dovolával nějaký můj klient nebo odpůrce – mám zasáhnout a pomoci, anebo se zdržet a mlčet a dělat ze sebe soukromou osobu, jako bych se vzdal úřadu? Z těchto důvodů jsem se rozhodl být tribunem pro všechny, a ne jen advokátem pro někoho”

● Plinius Secundus v dopise Pompeiu Falconovi

„Žádáš mě o radu, zda během svého tribunátu máš vystupovat na soudě. Záleží hlavně na tom, zač tribunát považuješ, zda jen za “pouhý stín” a “prázdný titul”, anebo je to pojem nedotknutelné moci, kterou nesmí omezovat nikdo, ani sám její nositel. Když jsem já byl tribunem lidu, počínal jsem si tak, jako bych něco znamenal; snad jsem se mýlil – ale když už jsem tribunem byl, zdržel jsem se vystupování na soudě. Především jsem pokládal za nevhodné, aby ten, před nímž každý musí povstat a komu každý musí uvolnit místo, najednou stál, zatímco všichni sedí; **aby tomu, kdo může každému přikázat mlčení, zabránily mluvit vodní hodiny**; dále aby ten, koho nikdo nesmí přerušit, poslouchal snad i urážky a zdál se zbabělý, kdyby je strpěl je tak, a naopak drzý, kdyby je potrestal. Tanula mi na mysli také další překážka: Kdyby se mne jako tribuna náhodou dovolával nějaký můj klient nebo odpůrce – mám zasáhnout a pomoci, anebo se zdržet a mlčet a dělat ze sebe soukromou osobu, jako bych se vzdal úřadu? Z těchto důvodů jsem se rozhodl být tribunem pro všechny, a ne jen advokátem pro někoho”

● Plinius Secundus v dopise Pompeiu Falconovi

„Žádáš mě o radu, zda během svého tribunátu máš vystupovat na soudě. Záleží hlavně na tom, zač tribunát považuješ, zda jen za “pouhý stín” a “prázdný titul”, anebo je to pojem nedotknutelné moci, kterou nesmí omezovat nikdo, ani sám její nositel. Když jsem já byl tribunem lidu, počínal jsem si tak, jako bych něco znamenal; snad jsem se mýlil – ale když už jsem tribunem byl, zdržel jsem se vystupování na soudě. Především jsem pokládal za nevhodné, aby ten, před nímž každý musí povstat a komu každý musí uvolnit místo, najednou stál, zatímco všichni sedí; aby tomu, kdo může každému přikázat mlčení, zabránily mluvit vodní hodiny; dále **aby ten, koho nikdo nesmí přerušit, poslouchal snad i urážky a zdál se zbabělý, kdyby je strpěl je tak, a naopak drzý, kdyby je potrestal**. Tanula mi na mysli také další překážka: Kdyby se mne jako tribuna náhodou dovolával nějaký můj klient nebo odpůrce – mám zasáhnout a pomoci, anebo se zdržet a mlčet a dělat ze sebe soukromou osobu, jako bych se vzdal úřadu? Z těchto důvodů jsem se rozhodl být tribunem pro všechny, a ne jen advokátem pro někoho”

● Plinius Secundus v dopise Pompeiu Falconovi

„Žádáš mě o radu, zda během svého tribunátu máš vystupovat na soudě. Záleží hlavně na tom, zač tribunát považuješ, zda jen za “pouhý stín” a “prázdný titul”, anebo je to pojem nedotknutelné moci, kterou nesmí omezovat nikdo, ani sám její nositel. Když jsem já byl tribunem lidu, počínal jsem si tak, jako bych něco znamenal; snad jsem se mýlil – ale když už jsem tribunem byl, zdržel jsem se vystupování na soudě. Především jsem pokládal za nevhodné, aby ten, před nímž každý musí povstat a komu každý musí uvolnit místo, najednou stál, zatímco všichni sedí; aby tomu, kdo může každému přikázat mlčení, zabránily mluvit vodní hodiny; dále aby ten, koho nikdo nesmí přerušit, poslouchal snad i urážky a zdál se zbabělý, kdyby je strpěl je tak, a naopak drzý, kdyby je potrestal. Tanula mi na mysli také **další překážka**: Kdyby se mne jako tribuna náhodou dovolával nějaký můj klient nebo odpůrce – mám zasáhnout a pomoci, anebo se zdržet a mlčet a dělat ze sebe soukromou osobu, jako bych se vzdal úřadu? Z těchto důvodů jsem se rozhodl být tribunem pro všechny, a ne jen advokátem pro někoho”

● **Plinius Secundus v dopise Pompeiu Falconovi**

„Žádáš mě o radu, zda během svého tribunátu máš vystupovat na soudě. Záleží hlavně na tom, zač tribunát považuješ, zda jen za “pouhý stín” a “prázdný titul”, anebo je to pojem nedotknutelné moci, kterou nesmí omezovat nikdo, ani sám její nositel. Když jsem já byl tribunem lidu, počínal jsem si tak, jako bych něco znamenal; snad jsem se mýlil – ale když už jsem tribunem byl, zdržel jsem se vystupování na soudě. Především jsem pokládal za nevhodné, aby ten, před nímž každý musí povstat a komu každý musí uvolnit místo, najednou stál, zatímco všichni sedí; aby tomu, kdo může každému přikázat mlčení, zabránily mluvit vodní hodiny; dále aby ten, koho nikdo nesmí přerušit, poslouchal snad i urážky a zdál se zbabělý, kdyby je strpěl je tak, a naopak drzý, kdyby je potrestal. Tanula mi na mysli také další překážka: **Kdyby se mne jako tribuna náhodou dovolával nějaký můj klient nebo odpůrce – mám zasáhnout a pomoci, anebo se zdržet a mlčet a dělat ze sebe soukromou osobu, jako bych se vzdal úřadu?** Z těchto důvodů jsem se rozhodl být tribunem pro všechny, a ne jen advokátem pro někoho”

● Plinius Secundus v dopise Pompeiu Falconovi

„Žádáš mě o radu, zda během svého tribunátu máš vystupovat na soudě. Záleží hlavně na tom, zač tribunát považuješ, zda jen za “pouhý stín” a “prázdný titul”, anebo je to pojem nedotknutelné moci, kterou nesmí omezovat nikdo, ani sám její nositel. Když jsem já byl tribunem lidu, počínal jsem si tak, jako bych něco znamenal; snad jsem se mýlil – ale když už jsem tribunem byl, zdržel jsem se vystupování na soudě. Především jsem pokládal za nevhodné, aby ten, před nímž každý musí povstat a komu každý musí uvolnit místo, najednou stál, zatímco všichni sedí; aby tomu, kdo může každému přikázat mlčení, zabránily mluvit vodní hodiny; dále aby ten, koho nikdo nesmí přerušit, poslouchal snad i urážky a zdál se zbabělý, kdyby je strpěl je tak, a naopak drzý, kdyby je potrestal. Tanula mi na mysli také další překážka: Kdyby se mne jako tribuna náhodou dovolával nějaký můj klient nebo odpůrce – mám zasáhnout a pomoci, anebo se zdržet a mlčet a dělat ze sebe soukromou osobu, jako bych se vzdal úřadu? **Z těchto důvodů jsem se rozhodl být tribunem pro všechny, a ne jen advokátem pro někoho”**

3. fragment

Dig. 20, 1, 6 Ulpianus libri septuagesimo tertio ad edictum

Obligatione generali rerum, quas quis habuit habiturusve sit, ea non continebuntur, quae verisimile est quemquam specialiter obligatum non fuisse. ut puta supellex, item vestis relinquenda est debitori, et ex mancipiis quae in eo usu habebit, ut certum sit eum pignori daturum non fuisse. proinde de ministeriis eius perquam ei necessariis

Dig. 20, 1, 7 Paulus 68 ad edictum

Vel quae in usum cottidianum habentur serviana non competit.

Dig. 20, 1, 6 Ulpianus 73. kniha K ediktu

6. V generálním (všeobecném) zastavení věcí, které někdo má nebo bude mít, nejsou obsaženy ty věci, které by pravděpodobně nikdo sám nezastavil, například zařízení domácnosti, stejně je třeba nechat dlužníkovi oděv, a z otroků ty, které používá pro svou potřebu, takže by je určitě nezastavil. Proto ze služebníků, které nevyhnutelně potřebuje nebo ke kterým má blízký vztah

Dig. 20, 1, 7 Paulus 68. kniha K ediktu

či jejichž služby dennodenně využívá, nenáleží Serviánská žaloba.

Digesta **kniha** **titul** **fragment**

Dig. **20**, **1**, **6**

Ulpianus libri septuagesimo tertio ad edictum

Autor

Původní dílo

Rozbor inskripce

a) autor textu

- Ulpianus
- Paulus

b) stručná charakteristika právníků a osob zmíněných ve fragmentu

- **Servius** – (Serviánská žaloba). Praetor, který působil patrně v 1. stol. př. n. l. Více zpráv o něm nemáme. Je o této žalobě zmínka in Just. Inst. 4, 6, 7.

c) analýza původního díla (ze kterého pochází fragment)

- **Digesta císaře Justiniana**

Postup práce s textem

6. V generálním (všeobecném) zastavení věcí, které někdo má nebo bude mít, nejsou obsaženy ty věci, které by pravděpodobně nikdo sám nezastavil, například zařízení domácnosti, stejně je třeba nechat dlužníkovi oděv, a z otroků ty, které používá pro svou potřebu, takže by je určitě nezastavil. Proto ze služebníků, které nevyhnutelně potřebuje nebo ke kterým má blízký vztah 7. či jejichž služby dennodenně využívá, nenáleží Serviánská žaloba.

6. V generálním (všeobecném) zastavením věcí, které někdo má nebo bude mít, nejsou obsaženy ty věci, které by pravděpodobně nikdo sám nezastavil, například zařízení domácnosti, stejně je třeba nechat dlužníkovi oděv, a z otroků ty, které používá pro svou potřebu, takže by je určitě nezastavil. Proto ze služebníků, které nevyhnutelně potřebuje nebo ke kterým má blízký vztah 7. či jejichž služby dennodenně využívá, nenáleží Serviánská žaloba.

6. V generálním (všeobecném) zastavení věcí, které někdo má nebo bude mít, nejsou obsaženy ty věci, které by pravděpodobně nikdo sám nezastavil, například zařízení domácnosti, stejně je třeba nechat dlužníkovi oděv, a z otroků ty, které používá pro svou potřebu, takže by je určitě nezastavil. Proto ze služebníků, které nevyhnutelně potřebuje nebo ke kterým má blízký vztah 7. či jejichž služby dennodenně využívá, **nenáleží Serviánská žaloba.**

Just. Inst. 4, 6, 7

- Serviánskou žalobou požadujeme věci nájemce, které někomu jako zástava zajišťují platbu (nájem) z pozemku.

6. V generálním (všeobecném) zastavení věcí, které někdo má nebo bude mít, nejsou obsaženy ty věci, které by pravděpodobně nikdo sám nezastavil, například zařízení domácnosti, stejně je třeba nechat dlužníkovi oděv, a z otroků ty, které používá pro svou potřebu, takže by je určitě nezastavil. Proto ze služebníků, které nevyhnutelně potřebuje nebo ke kterým má blízký vztah 7. či jejichž služby dennodenně využívá, nenáleží Serviánská žaloba.

Předmět zástavy – věc budoucí

- Dig. 20, 1, 15 Gaius

I, ty věci, které zatím neexistují, avšak budou existovat, je možné zastavit, například (visící) plody, dítě otrokyně, mlád'ata dobytka; a až vzniknou, budou zastavené.

6. V generálním (všeobecném) zastavení věcí, které někdo má nebo bude mít, nejsou obsaženy ty věci, které by pravděpodobně nikdo sám nezastavil, například zařízení domácnosti, stejně je třeba nechat dlužníkovi oděv, a z otroků ty, které používá pro svou potřebu, takže by je určitě nezastavil. Proto ze služebníků, které nevyhnutelně potřebuje nebo ke kterým má blízký vztah 7. či jejichž služby dennodenně využívá, nenáleží Serviánská žaloba.

6. V generálním (všeobecném) zastavení věcí, které někdo má nebo bude mít, nejsou obsaženy ty věci, které by pravděpodobně nikdo sám nezastavil, **například** zařízení domácnosti, stejně je třeba nechat dlužníkovi oděv, a z otroků ty, které používá pro svou potřebu, takže by je určitě nezastavil. Proto ze služebníků, které nevyhnutelně potřebuje nebo ke kterým má blízký vztah 7. či jejichž služby dennodenně využívá, nenáleží Serviánská žaloba.

6. V generálním (všeobecném) zastavení věcí, které někdo má nebo bude mít, nejsou obsaženy ty věci, které by pravděpodobně nikdo sám nezastavil, například **zařízení domácnosti**, stejně je třeba nechat dlužníkovi **oděv**, a **z otroků ty, které používá pro svou potřebu**, takže by je určitě nezastavil. Proto **ze služebníků** (...ex mancipiis), **které nevyhnutelně potřebuje nebo ke kterým má blízký vztah** 7. či jejichž služby dennodenně využívá, nenáleží Serviánská žaloba.

6. V generálním (všeobecném) zastavení věcí, které někdo má nebo bude mít, nejsou obsaženy **ty věci, které by pravděpodobně nikdo sám nezastavil**, například zařízení domácnosti, stejně je třeba nechat dlužníkovi oděv, a z otroků ty, které používá pro svou potřebu, takže by je určitě nezastavil. Proto ze služebníků, které nevyhnutelně potřebuje nebo ke kterým má blízký vztah 7. či jejichž služby dennodenně využívá, **nenáleží Serviánská žaloba.**

Průběh skutku – skutková podstata

Právní otázka

Rozhodnutí citovaného/ citovaných právníků

Zdůvodnění rozhodnutí

4. fragment

Dig. 7.1.12. 5. Ulpianus libro 17 ad Sabinum

- *Iulianus libro trigensimo quinto digestorum tractat, si fur decerpserit vel desecuerit fructus maturos pendentes, cui condicione teneatur, domino fundi an fructuario? Et putat, quoniam fructus non fiunt fructuarii, nisi ab eo percipiantur, licet ab alio terra separentur, magis proprietario condicionem competere, fructuario autem furti actionem, quoniam interfuit eius fructus non esse ablatos. Marcellus autem movetur eo, quod, si postea fructus istos nactus fuerit fructuarius, fortassis fiant eius: nam si fiunt, qua ratione hoc evenit? Nisi ea, ut interim fierent proprietarii, mox adprehensi fructuarii efficiuntur, exemplo rei sub condicione legatae, quae interim heredis est, existente autem condicione ad legatarium transit. Verum est enim condicionem competere proprietario: cum autem in pendenti est dominium (ut ipse Iulianus ait in fetu qui summittitur et in eo quod servus fructuarius per traditionem accepit nondum quidem pretio soluto, sed tamen ab eo satisfacto), dicendum est condicionem pendere magisque in pendenti esse dominium.*

- Iulianus se zabývá následující otázkou v 35. knize Digest. Jestliže zloděj utrhne nebo odřízne zralé ovoce, které visí na stromě, kdo bude oprávněn žalovat ho na náhradu: vlastník pozemku nebo usufruktář? Iulianus myslí, že vzhledem k tomu, že ovoce nepatří usufruktáři, dokud jím nebylo sklizeno, mohou být plody odděleny jinou osobou. Vlastník má právo podat žalobu na náhradu, ale usufruktář má právo žalovat z krádeže, protože bylo jeho zájmem, aby mu ovoce nebylo odebráno. Marcellus, však, ovlivněn tím, že usufruktář následně získá držbu ovoce, jestliže nastane, že stanou-li se jeho, podle jakého pravidla může žalovat, pokud toto právo zatím příslušelo pouze vlastníkovi, protože jakmile usufruktář je uchopí, stávají se jeho, stejně jako v případech, kde majetek je odkázán pod podmínkou a zatím patří dědici, ale když podmínka je dodržena, přechází na legatáře. V tomto případě je pravda, že pouze majitel je oprávněn žalovat na náhradu. Kde, však, vlastnictví je v pochybnostech (jak sám Julianus říká v případě plodu, který spadl na zem) je nutné podotknout, že nejisté je i použití žaloby na náhradu a zůstane jisté tak dlouho, dokud nebude vyřešena otázka vlastnictví.

- Iulianus se zabývá následující otázkou v 35. knize Digest. Jestliže zloděj utrhne nebo odřízne zralé ovoce, které visí na stromě, kdo bude oprávněn žalovat ho na náhradu: vlastník pozemku nebo usufruktář? Iulianus myslí, že vzhledem k tomu, že ovoce nepatří usufruktáři, dokud jím nebylo sklizeno, mohou být plody odděleny jinou osobou. Vlastník má právo podat žalobu na náhradu, ale usufruktář má právo žalovat z krádeže, protože bylo jeho zájmem, aby mu ovoce nebylo odebráno. Marcellus, však, ovlivněn tím, že usufruktář následně získá držbu ovoce, jestliže nastane, že stanou-li se jeho, podle jakého pravidla může žalovat, pokud toto právo zatím příslušelo pouze vlastníkovi, protože jakmile usufruktář je uchopí, stávají se jeho, stejně jako v případech, kde majetek je odkázán pod podmínkou a zatím patří dědici, ale když podmínka je dodržena, přechází na legatáře. V tomto případě je pravda, že pouze majitel je oprávněn žalovat na náhradu. Kde, však, vlastnictví je v pochybnostech (jak sám Iulianus říká v případě plodu, který spadl na zem) je nutné podotknout, že nejisté je i použití žaloby na náhradu a zůstane jisté tak dlouho, dokud nebude vyřešena otázka vlastnictví.

Průběh skutku – skutková podstata

Právní otázka

Rozhodnutí citovaného/ citovaných právníků

Zdůvodnění rozhodnutí

5. fragment

- Dig. 7.1.17.3 Ulpianus 18 ad sab.

Si quis servum occiderit, utilem actionem exemplo aquiliae fructuario dandam numquam dubitavi.

Pokud někdo zabije otroka, praetor nikdy neváhal dát fruktuári actio legis Aquiliae utilis.

- Dig. 50.17.57 Gaius 18 ad ed. provinc. *Bona fides non patitur, ut bis idem exigatur.*

Dobrá víra neumožňuje, aby bylo dvakrát vymáháno to stejné.

- Dig. 50.17.152.3 Ulpianus 69 ad ed.

In contractibus, quibus doli praestatio vel bona fides inest, heres in solidum tenetur.

Ve smlouvách, které byly provedeny podvodně nebo v dobré víře, tam je dědic odpovědný (vázan k celku) na celek (in solidum).

6. fragment

- Otakar Sommer:
*„Římské právo je
systémem žalob“*
- *„Od práv jděte ženy dál
doktor Sommer
Otakar“* 😊 ☹
- Actio = relativní
subjektivní právo
- Základní otázka:
„QUALIS ACTIO?“

Fragment A

- Dig. 18.1.4 Pomponius libro nono ad Sabinum, *Et liberi hominis et loci sacri et religiosi, qui haberi non potest, emptio intellegitur, si ab ignorante emitur.*

Jako koupi chápe i (koupi) svobodného a koupi místa posvátného a zasvěceného, které nemohou být předmětem vlastnictví, (a sice tehdy), neví-li o tom kupující.

Fragment B

- Dig. 18.1.5 Paulus libro quinto ad Sabinum *quia difficile dinosci potest liber homo a servo.*

protože není snadné rozpoznat svobodného člověka od otroka.

Fragment C

- Dig. 18.1.62.1 Modestinus libro quinto regularum *Qui nesciens loca sacra vel religiosa vel publica pro privatis comparavit, licet emptio non teneat, ex empto tamen adversus venditorem experietur, ut consequatur quod interfuit eius, ne deciperetur.*

Ti, kteří nevědomky koupí věc posvátnou, zasvěcenou nebo patřící celku a předpokládají, že ta (věc) patří soukromému jednotlivci, způsobuje to neplatnost koupě; a přece žaloba z prodeje může být podána kupujícím proti prodávajícímu tak, aby se nahradila částka obchodu, který nebyl uzavřen.

Fragment D

- Dig. 11.7.8.1 Ulpianus libro 25 ad edictum *Si locus religiosus pro puro venisse dicetur, praetor in factum actionem in eum dat ei ad quem ea res pertinet: quae actio et in heredem competit, cum quasi ex empto actionem contineat.*

Pokud se prodá posvátné místo, tak v takovém případě praetor poskytne žalobu *in factum* ve prospěch strany, která má určité nároky proti prodejci; a tato žaloba přísluší dědici, pokud se podobá žalobě trhové.

Fragment E

- Just. Inst. 3, 23, 5. Kdo ví, že kupuje posvátná nebo zasvěcená místa a stejně tak veřejná, jako tržiště nebo baziliku, tak kupuje zbytečně. Kdo však podveden prodátelem koupí takovéto věci jako věci soukromé anebo věci lidského práva, má žalobu z koupě, neboť si tyto věci ponechat nemůže a to proto, aby mu byla nahrazena škoda, která vznikla z toho důvodu, že byl podveden. Totéž platí, když někdo koupí svobodného člověka jako otroka.

Otázky

- Předmětem koupě je věc, která je vyloučena z obchodu.
- Co se stane s uzavřeným právním jednáním?
- Jaké žaloby má k dispozici kupující?

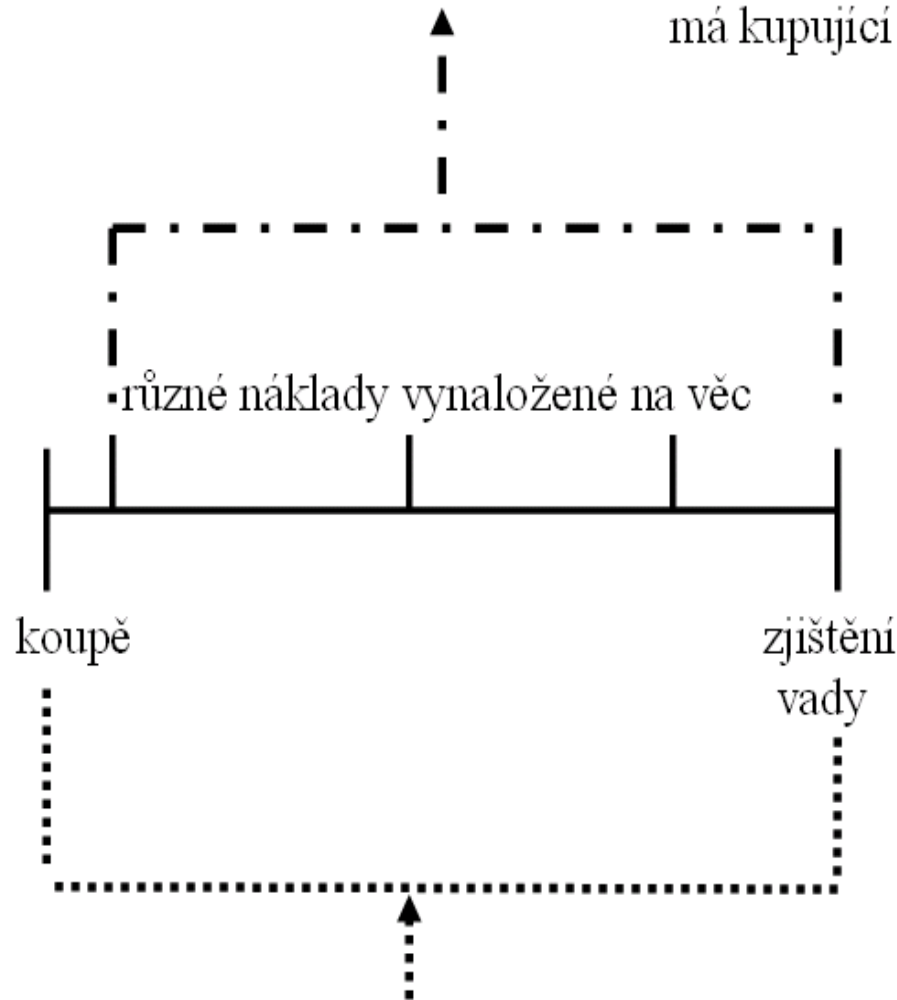
Nárok

```
graph TD; A[Nárok] --> B[náhrada kupní ceny]; A --> C[náhrada ostatních nároků];
```

**náhrada
kupní ceny**

**náhrada
ostatních nároků**

actio in factum (na ostatní nároky – mimo kupní ceny – které má kupující proti prodejci Dig. 11.7.8.1)

actio ex empto (i přes neexistenci koupě nahradit částku obchodu, který nebyl uzavřen Dig. 18.1.62.1)

diligens pater familias

culpa in contrahendo

versus

odpovědnost za výsledek

Děkuji Vám za pozornost